

II. VALSTS BUDŽETS 2026. GADAM

5. Valsts budžeta likuma struktūra un izdevumi

5.1. Valsts budžeta izdevumu politikas izmaiņas, izdevumu pārskatīšanas un prioritāro pasākumu kopsavilkums

Valsts budžeta likumprojekta sagatavošana tiek veikta saskaņā ar LBFV noteikto un atbilstoši MK apstiprinātajam budžeta sagatavošanas grafīkam. Informācija par budžeta struktūru un vidēja termiņa budžeta plānošanu pieejama FM tīmekļa vietnē.¹ Informācija par 2026. gada valsts budžeta izstrādes posmiem ir pieejama FM tīmekļa vietnē atsevišķā sadaļā, kas ietver arī likumprojekta par valsts budžetu 2026. gadam un budžeta ietvaru 2026., 2027. un 2028. gadam sagatavošanas grafiku.²

Arī valsts budžeta 2026. gadam sagatavošanā turpinās 2025. gadā aizsāktā virzība uz pilnveidoto valsts budžeta likuma struktūru un snieguma aspektu stiprināšanu, lai sākot ar 2027. gadu pilnībā pāriet uz jaunu struktūru un detalizāciju, tostarp mazinot administratīvo slogu finansējuma pārdales procesos operacionālajā līmenī. 2025. gadā nozaru ministrijas sniedza Saeimas komisijām informāciju par resora darbības mērķiem un rezultātiem, iepriekšējā gada budžeta izpildi, sasniegtajiem rezultātiem atbilstoši izlietotajiem resursiem un ieguvumiem sabiedrībai.

Valsts budžeta izdevumu pārskatīšana ir ikgadēja budžeta sagatavošanas sastāvdaļa. 2025. gadā izdevumu pārskatīšanas ietvaros nozaru ministrijas veica nozaru budžetu izdevumu analīzi, sagatavoja priekšlikumus sava budžeta resora izdevumu efektīvizēšanai, t.sk. izdevumu samazināšanai, optimizējot funkcijas, publiskos pakalpojumus, kā arī veicot strukturālas reformas, un iesniedza šos priekšlikumus FM apkopošanai un iesniegšanai MK par iespējamām nozares politikas izmaiņām un finansējuma pārdalēm. Vienlaikus FM veica valsts budžeta programmu horizontālu pārskatīšanu, tai skaitā pārskatot līdz šim prioritārajiem pasākumiem piešķirto finansējumu, kā arī veica analīzi attiecībā uz darbības rezultatīvo rādītāju izpildi 2024. gadā. Tādējādi 2025. gada izdevumu pārskatīšana pamatā tika vērsta uz resursu pārdali, izvērtējot esošo budžeta līdzekļu izlietojuma efektivitāti un lietderību, vienlaikus nodrošinot fiskālās ilgtspējas principu ievērošanu, novirzot līdzekļus kopīgo prioritāšu finansēšanai.

Saskaņā ar MK 2025. gada 13. maija sēdes protokola (Nr. 19 50. §) 7. punktu tika uzdots veikt publiskā sektora efektīvizācijas un vispārējās valdības izdevumu samazinājumu ne mazāk kā 450 milj. *euro* apmērā 2026. – 2028. gadā, tajā skaitā 2026. gadā ne mazāk kā 150 milj. *euro*. Lai nodrošinātu valdības uzdevuma izpildi budžeta izdevumu efektīvizācijā un samazināšanā, finanšu ministrs uzņēmās izdevumu pārskatīšanas procesa vadību. Šī procesa ietvaros finanšu ministrs organizēja budžeta sarunas ar nozaru ministrijām, nodrošinot izdevumu efektīvizāciju 2026. gadam un uzdevumus iespējamām strukturālām reformām 2027. – 2029. gadam.

2025. gadā ciešā sadarbībā ar nozaru ministrijām izdevumu pārskatīšanas ietvaros rasti finanšu resursi 2026. gadam 190,5 milj. *euro* apmērā no kuriem 14,1 milj. *euro* novirzāmi nozares ministriju aktuālo prioritāšu finansēšanai, savukārt 171,1 milj. *euro* novirzāmi citām kopējām prioritātēm.³

¹ Valsts budžets | Finanšu ministrija

² Valsts budžeta 2026. gadam izstrāde | Finanšu ministrija

³ <https://www.fm.gov.lv/lv/izdevumu-parskatisana#2026-gads>

Ikgadējās izdevumu pārskatīšanas procesā MK izvēlētās pilotministrijas – FM, EM un SM – pārskatīja savu budžeta resoru struktūras detalizāciju, lai pilnveidotu uz rezultātu sasniegšanu orientētas budžeta programmas:

- EM īstenoja strukturālās izmaiņas līdzšinējā politikas jomu definējumā, ieviešot snieguma budžeta plānošanu, tādējādi samazinot līdzšinējo politikas un resursu vadības karšu skaitu (no piecām uz trīs), kā arī ieviesa izmaiņas valsts budžeta programmās/apakšprogrammās, optimizējot resora programmu struktūru un skaitu.
- FM pārskatīja savu budžeta struktūras detalizāciju, samazināja līdzšinējo politikas un resursu vadības karšu skaitu (no piecām uz trīs), kā arī analizēja iespējamās izdevumu scenārijus, nodrošinot plānoto izdevumu efektivitāti, kā rezultātā piemēroja “nulles budžeta” principu finanšu resursu ietilpīgākajās funkcijās, kas 2025. gadā veido 84% no kopējā resora budžeta.
- SM apvienoja politikas un resursu vadības kartes ar mazāku finanšu apmēru (samazinot no septiņām uz piecām 2025. gadā, no piecām uz četrām 2026. gadā) un definēja tās atbilstoši SM prioritātēm, kā arī pārskatīja rezultatīvo rādītāju atbilstību programmas mērķiem.

Detalizēta informācija par pilotministriju paveikto, izklāstīta informatīvajā ziņojumā “Par valsts pamatbudžeta un valsts speciālā budžeta bāzi un izdevumu pārskatīšanas rezultātiem 2026., 2027., 2028. un 2029. gadam”.⁴

Turpinās budžeta procesu automatizācija un informācijas digitalizācija. Sadarbībā ar Valsts kasi tika realizēts projekts, paredzot valsts budžeta izpildes analīzes procesa pārcelšanu uz Valsts kases e-pakalpojumu portāla sadaļu “Iestāžu pārskati” (turpmāk – *ePārskati*). Turpmāk (sākot ar 2025. gada pirmo pusgadu) ministrijas informācijas par valsts budžeta izpildes analīzi⁵ sagatavošanai, parakstīšanai un iesniegšanai, kā arī FM informācijas saņemšanai, lietos *ePārskatus*, un šī informācija būs pieejama arī publiski Valsts kases mājaslapā.⁶ Ar valsts budžeta plānošanu un izpildi saistītas informācijas pieejamība sabiedrībai tiek veicināta arī ar “Labās prakses rekomendācijām budžeta informācijas vienveidīgai atspoguļošanai Tīmekļvietņu vienotās platformas vietnēs”⁷, ko izstrādāja Valsts kanceleja un FM. Tīmekļvietņu vienotās platformas Demo vietnē⁸ ir izveidots paraugs ar skaidrojumiem un pievienots detalizēts rekomendāciju dokuments par budžeta informācijas atspoguļošanu. Ministrijas 2025. gadā jau ir uzsākušas veidot budžeta sadaļas saskaņā ar paraugu un rekomendācijām, un darbs pie tā turpināsies arī 2026. gadā.

FM turpina interaktīvā un uzskatāmā veidā informēt iedzīvotājus par to, kādās jomās un kādā apmērā tiek ieguldīta nodokļu maksātāju nauda un kādi ir sagaidāmie rezultāti. Ikvienam interesentam FM tīmekļa vietnē ir pieejams interaktīvā budžeta infografiks, kā arī strukturētie ministriju un citu centrālo iestāžu budžeti gan kopsavilkumā, gan detalizēti, kas tiek sagatavoti pēc budžeta apstiprināšanas⁹. Atvērto datu portālā tiek publicēta informācija par ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpildi¹⁰ un ministriju un citu centrālo valsts iestāžu prioritāro pasākumu izpildes analīzi¹¹.

⁴ <https://www.fm.gov.lv/lv/izdevumu-parskatisana#2026-gads>

⁵ atbilstoši MK 2018. gada 10. aprīļa instrukcijai Nr. 2 “Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi”

⁶ <https://www.kase.gov.lv/parskati/ministriju-un-centralo-valsts-iestazu-parskati>

⁷ <https://demo.tvp.gov.lv/lv/media/2281/download?attachment>

⁸ Budžets | Demo

⁹ Interaktīvie budžeta rīki | Finanšu ministrija

¹⁰ Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izpilde - Datu kopas - Latvijas Atvērto datu portāls (data.gov.lv)

¹¹ Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu prioritāro pasākumu izpildes analīze - Datu kopas - Latvijas Atvērto datu portāls (data.gov.lv)

Papildu finansējums nozaru (t.sk. starpnozaru) prioritārajiem pasākumiem**5.1. tabula Prioritārajiem pasākumiem papildu piešķirtais finansējums no 2026. gada līdz 2028. gadam, euro**

Prioritāra pasākuma nosaukums	2026. gadam	2027. gadam	2028. gadam
PAVISAM KOPĀ (ar aizsardzību un iekšējo drošību saistītajiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši MK pieņemtajiem lēmumiem)	693 525 538	724 846 326	935 903 085
Prioritārie pasākumi - kopā	260 250 713	220 982 134	219 103 085
13. Finanšu ministrija	1 000 617	203 607	
Pieejamu cenu īres dzīvokļu privātās un publiskās partnerības (PPP) projekta īstenošanai 2026. gadam	799 200		
VID un UR IT sistēmu pielāgošana saistībā ar izmaiņām nodokļu likumos un citos normatīvos aktos	201 417	203 607	
14. Iekšlietu ministrija	4 886 851	3 071 853	3 395 194
Ar iekšējo drošību saistītais pasākums (informācija klasificēta)	4 886 851	3 071 853	3 395 194
15. Izglītības un zinātnes ministrija	2 606 096	4 989 114	4 989 114
Finansēšanas modeļa "Programma skolā" ieviešana	2 606 096	4 989 114	4 989 114
16. Zemkopības ministrija	60 731 057	1 455 730	1 455 730
Atbalsts lauksaimniekiem	59 275 327		
Zemkopības ministrijas fondi (Meža attīstības fonds, Medību saimniecības attīstības fonds, Zivju fonds)	1 455 730	1 455 730	1 455 730
18. Labklājības ministrija	83 108 331	74 410 886	93 216 285
pamatbudžets	75 397 139	74 410 886	93 216 285
<i>t.sk. transfers speciālajam budžetam (konsolidējama pozīcija)</i>	<i>205 942</i>		
speciālais budžets	7 917 134		
Materiālā atbalsta (pabalstu) pilnveidošana ģimenēm ar bērniem (pamatbudžets)	42 028 528	41 970 085	57 039 208
<i>t.sk. transfers speciālajam budžetam (konsolidējama pozīcija)</i>	<i>58 443</i>		
speciālais budžets	58 443		
Materiālā atbalsta pilnveidošana ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem (pamatbudžets)	24 168 498	26 440 801	30 177 077
<i>t.sk. transfers speciālajam budžetam (konsolidējama pozīcija)</i>	<i>147 499</i>		
speciālais budžets	147 499		
Vecāku pabalsta saglabāšana 75% apmērā strādājošiem pabalsta saņēmējiem (speciālais budžets)	7 711 192		
Paliatīvās aprūpes pakalpojuma nodrošināšana (pamatbudžets)	6 000 000	6 000 000	6 000 000
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšana (pamatbudžets)	3 200 113		
19. Tieslietu ministrija	1 278 769	728 219	324 037
Satversmes aizsardzības biroja darbības nodrošināšana (klasificēta informācija)	1 103 769	728 219	324 037
VID un UR IT sistēmu pielāgošana saistībā ar izmaiņām nodokļu likumos un citos normatīvos aktos	175 000		
22. Kultūras ministrija	1 021	1 021	1 021
Finansēšanas modeļa "Programma skolā" ieviešana	1 021	1 021	1 021
29. Veselības ministrija	34 530 703	34 132 700	34 132 700
Mātes un bērna veselības uzlabošana	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Veselības pakalpojumu un zāļu pieejamība bērniem	10 930 703	10 532 700	10 532 700
Paliatīvās aprūpes pakalpojuma nodrošināšana	4 000 000	4 000 000	4 000 000
Medikamentu pieejamības stiprināšana medikamentu cenu segmentā līdz 10 euro un invalīdiem (farmācijas pakalpojuma līdzfinansējuma korekcija)	9 600 000	9 600 000	9 600 000
35. Centrālā vēlēšanu komisija	2 136 373		
Vēlēšanu komisiju atbildības nodrošināšana	2 136 373		
62. Mērķdotācijas pašvaldībām	42 420 895	85 589 004	81 589 004
Finansēšanas modeļa "Programma skolā" ieviešana	42 420 895	85 589 004	81 589 004
64. Dotācija pašvaldībām	3 000 000		
Atbalsts pierobežas pašvaldībām drošības stiprināšanai	3 000 000		
74. Gadskārtējā valsts budžeta izpildes procesā pārdalāmais finansējums	9 600 000		

Prioritāra pasākuma nosaukums	2026. gadam	2027. gadam	2028. gadam
Vienreizējas investīcijas neatliekamai drošības pasākumu īstenošanai Ārlietu ministrijas pārstāvniecībai Briselē (ES prezidentūras nodrošināšanai)	2 200 000		
Pastiprinātais robežapsardzības režīms	6 000 000		
Rail Baltica projekta Latvijā ieviešanas izvērtējuma veikšanai, kā arī vienota dzelzceļa infrastruktūras pārvaldības modeļa izstrādei	1 400 000		
Citi pasākumi	14 950 000	16 400 000	0
PVN samazināšana pārtikai (maize, piens, olas un svaiga putnu gaļa) - pilotprojekts no 2026. gada 1. jūlija līdz 2027. gada 30. jūnijam	14 950 000	16 400 000	

Bez tam,

Ar aizsardzību un iekšējo drošību saistītie prioritārie pasākumi atbilstoši MK pieņemtajiem lēmumiem (74.resors), t.sk.:	433 274 825	503 864 192	716 800 000
Papildu finansējums AiM investīcijām (ekipējums)	10 479 977		
Papildu finansējums AiM kaujas mašīnu iegādei	166 000 000	166 000 000	55 000 000
Papildu finansējums AiM SAFE pasākumi	120 000 000	268 000 000	597 000 000
Papildu finansējums IeM robežas izbūvei	8 794 848	6 864 192	
Papildu finansējums AiM kaujas spēju palielināšanai, kas atbilst valsts izņēmuma klauzulas nosacījumiem	128 000 000	63 000 000	64 800 000